

Deák András György – Etl Alex – Felméry Zoltán: A magyar biztonságpercepció jellegzetességei¹

Vezetői összefoglaló

- A megkérdezettek 33 százaléka nagyságrendileg helyálló információkkal rendelkezik a hazai védelmi kiadási arányokról.
- A válaszadók legnagyobb csoportja, 46 százaléka szerint a védelmi kiadások szinten tartására van szükség.
- A magyar katonai szerepvállalással kapcsolatban a legtöbben az afganisztáni, az iraki és a koszovói jelenlétünkről értesültek.
- A honvédelmi neveléssel összefüggő programokat a válaszadók többsége támogatja.
- Hazánk más országokkal kialakítandó védelmi együttműködésének szempontjából a legfontosabb partnerek közé Németországot, a Visegrádi Négyeket valamint az Egyesült Államokat sorolják a válaszadók.
- A Magyarországgal szövetséges országok közül leginkább Németország élvezi a magyar társadalom bizalmát a kollektív védelmi garanciák terén. Ezen túl a magyar társadalmat általános bizalmatlanság jellemzi.
- 2019-es felmérésünkhöz képest egyaránt jelentősen csökkent azon magyarok aránya, akik úgy vélekedtek, hogy Magyarországnak a NATO és EU szövetségeseink megsegítésére kellene indulnia, ha valamely országot külső támadás érné.
- A katonai erő alkalmazásával kapcsolatos társadalmi szkepticizmus mutatkozik meg a lakosság hozzáállásán a Magyar Honvédség nemzetközi műveleteihez is.
- Általánosságban elmondható, hogy a magyarok többsége nem tartja valószínűnek, hogy az ország közvetlenül érintett lenne a következő évtizedben egy nagy, biztonságpolitikai válsághelyzetben.
- A magyarok többsége nem észlel közvetlen fenyegetést és inkább pozitívan tekint az ország biztonság- és védelempolitikai helyzetére.

Intézetünk 2021 decemberében, 1000 fő bevonásával közvélemény-kutatást végzett a magyar biztonságpercepcióról. Elemzésünk ezen felmérés legfontosabb, elsődleges eredményeit mutatja be. Írásunkban kitérünk a magyar társadalom védelmi kiadásokkal, katonai képességekkel, szövetségi rendszerekkel, valamint társadalmi félelmekkel összefüggő informáltságának és várakozásainak vizsgálatára, illetve rövid értékelésére.

Bevezetés

2019 után² 2022-ben ismét közreadjuk a magyar biztonságpercepció legfontosabb sajátosságait. Kutatási projektünk keretében a Stratégiai Védelmi Kutatóintézet 2021 végén egy közvélemény-kutatás elkészítésével bízta meg az M-METER Kutató és Elemző Kft-t. Az 1000 fős adatfelvétel számítógéppel támogatott személyes interjúkon keresztül történt, és életkorra, nemre, iskolázottságra, valamint településtípusra nézve reprezentálta a magyar társadalmat. A kutatás 2021. decemberének második felében zajlott. A kérdőívet úgy állítottuk össze, hogy az abban szereplő kérdések révén választ kapjunk a magyar társadalomnak a biztonság- és védelempolitikával, illetve a Magyar Honvédséggel kapcsolatos informáltságáról és vélekedéséről. Emellett arra is kíváncsiak voltunk, hogy társadalmi szinten milyen percepció jelenik meg az ország szövetségi rendszerével és az országot érintő biztonság- és védelempolitikai kihívásokkal, fenyegetésekkel kapcsolatban. Bizonyos kérdéseket most vizsgáltunk először, egyes kérdéseket azonban már 2019-es közvélemény-kutatásunkban is feltettünk, így ezek esetében az eredményeket érintő esetleges változásokra is reflektálhattunk.

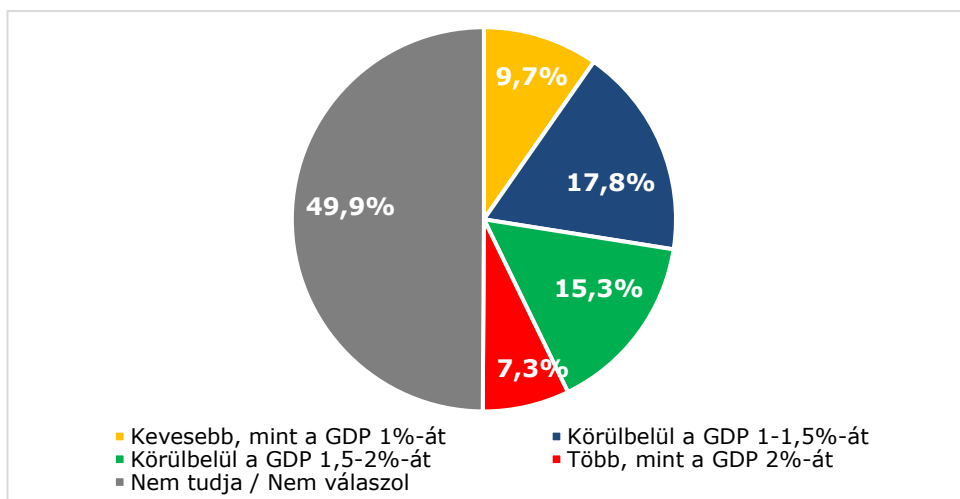
Védelmi kiadások: informáltság és várakozások

¹ Az elemzés szerzői az NKE EJKK Stratégiai Védelmi Kutatóintézet munkatársai (svkk@uni-nke.hu). A tanulmány a TKP2021-NVA-16 azonosítószámú NKE HHK „Alkalmazott katonai műszaki-, had-, és társadalomtudományi kutatások a nemzetvédelem, nemzetbiztonság területén a Hadtudományi és Honvédtisztképző Karon” című pályázat keretében készült.

² ETL Alex: [The perception of security in Hungary](#), [online], forrás: svkk.uni-nke.hu, [2022.02.07.] és ETL Alex – TÁLAS Péter: [The transformation of Hungarian security perception between 1999 and 2019](#), [online], forrás: svkk.uni-nke.hu, [2022.02.07.]

Magyarország 2021-ben GDP-jének 1,6 százalékát költötte védelmi kiadásokra. Ez az érték utoljára a 2000-es évek elején volt ilyen magas, a 2010-es évek közepi mélyponthoz képest a honvédelemre fordított kiadások területén napjainkban valóban érdemi növekedés tapasztalható.³ Ráadásul, mivel az utóbbi években a viszonyítási pontként használt GDP is jelentősen bővült, a nominálértéken számba vett kiadások növekedése még az arányokban tapasztaltaknál is jóval nagyobb. Az e területre fordított kiadások a 2014. évi értékhez képest már 2019-re is nagyságrendileg 70 százalékkal növekedtek,⁴ a növekedés pedig azóta is folytatódik. Bármit is gondoljunk a fentiekről, ahhoz nem férhet kétség, hogy a védelmi kiadások tekintetében komoly növekedésről számolhatunk be az elmúlt időszakban. Annak a vizsgálatára pedig, hogy ezzel kapcsolatban a társadalom milyen informáltsággal bír, bizonyosan vizsgálatra érdemes.

Az 1. ábra a védelemre költött kiadásokkal kapcsolatos társadalmi informáltságot mutatja. Adataink alapján rögtön szembetűnik, hogy a megkérdezettek fele nem tudott, vagy nem kívánt válaszolni az ezt vizsgáló kérdésre. A választ nem adók ilyen magas részaránya azt jelenti, hogy a fent röviden érintett történésektől függetlenül, válaszadóink legalább fele nem rendelkezett információval arról, hogy mennyit költünk társadalmunk védelmére. A válaszadók 18 százaléka gondolta úgy, hogy a kiadási érték az 1-1,5 százalékos sávban, míg 15 százaléka úgy, hogy az a 1,5-2 százalékos sávban helyezkedik el. Tényszerűen ugyan csak az utóbbi igaz, mivel azonban a tavalyi évet leszámítva évekig az előbbi állítás volt helyes, némileg megengedően azt mondhatjuk, hogy a válaszadók harmada rendelkezett közel helytálló információval a kiadási arányok nagyságrendjéről. Emellett 10 százalék érdemben alul-, míg 7 százalék felülbecsülte a tényleges kiadásokat. A megoszlásról összességében az mondható el, hogy azok nagyjából megfelelnek az előzetes várakozásainknak. Ez nem jelenti ugyanakkor azt, hogy ezzel az aránnyal elégedettek is lehetünk.

1. ábra: Ön szerint mennyit költ Magyarország védelmi kiadásokra egy évben?

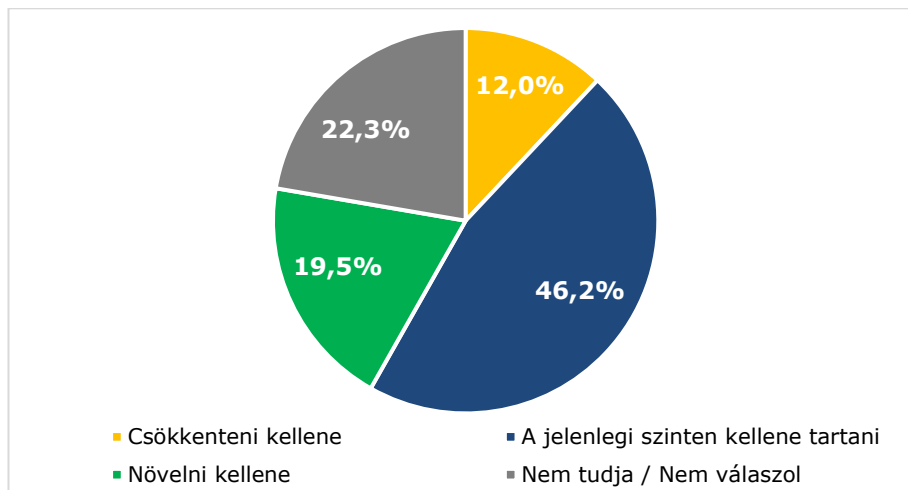
A honvédelmi kiadásokkal kapcsolatos informáltság mellett, a lakosság védelmi kiadások jövőbeli szintjére vonatkozó preferenciái is vizsgálatra érdemesek. A következő öt éves időtávon értelmezett preferenciákat mutatja be a 2. ábra. A tényleges kiadások meghatározásával ellentétben, ez esetben már csak 22 százalék volt azoknak az aránya, akik nem fogalmazták meg a véleményüket. Ez azt jelenti, hogy minden ötödik válaszadó nem rendelkezik véleménnyel azzal kapcsolatban, hogy a következő időszakban mennyit költünk egy olyan, mindannyiunkat érdemben érintő kérdésre, mint a Magyar Honvédség és ezáltal közös védelmi képességeink finanszírozása. Azt gondoljuk, hogy ennél nagyobb mértékű tudatosság lenne indokolt.

A válaszadók 46 százaléka szerint szinten kellene tartani a kiadásokat, míg 20 százalékuk azok további növelését szeretné. Mindösszesen tehát 12 százalék azoknak az aránya, akik szerint a jelenlegi szintekhez képest csökkenteni kellene a honvédelmi kiadásokat. A fentiekben láthattuk, hogy az elmúlt években ezen

³ SIPRI: [Military Expenditure Database](https://www.sipri.org/), [online], forrás: sipri.org, [2022.02.02.]

⁴ CSIKI Varga Tamás: [A magyar védelmi kiadások trendjei](https://www.csi.hu/), 2004–2019, Nemzet és Biztonság 2019/1, [online], forrás: nemzetesbiztonsag.hu, [2022.02.02.]

a területen a kiadások expanziója volt tetten érhető. Ezen túl, az eddig bejelentett kormányzati intézkedések alapján azt feltételezhetjük,⁵ hogy a következő években is legalább a most látott arányok köszönnek majd vissza, illetve további növekedés is valószínűsíthető. Összességében elmondható tehát, hogy mivel a többség legalább szinten kívánja tartani a kiadásokat, e területen a kormányzati elképzelések és a társadalmi várakozások nem esnek távol egymástól.⁶

2. ábra: Hogyan vélekedik a Magyar Honvédség finanszírozásáról a következő öt évben?

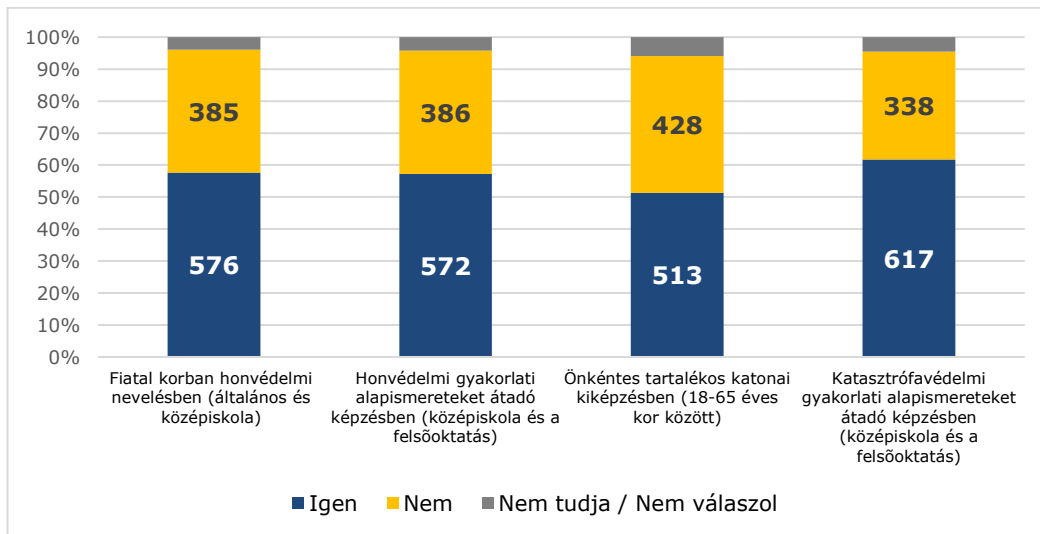
Katonai képességek: képzés és tényleges műveletek

Az állam által közvetlenül biztosított védelmi képességek fenntartásán és finanszírozásán túl, az e területen potenciálisan megnyilvánuló állampolgári szerepvállalás értékelésére is kértük a válaszadóinkat.⁷ Azt kértük tőlük, hogy ítélik meg négy program (az általános és középiskolában biztosított fiatalok honvédelmi nevelés, a közép- és felsőoktatásban oktató honvédelmi gyakorlati ismereteket adó formális képzés, a 8 és 65 év között megvalósuló önkéntes tartalékos katonai kiképzés, illetve a közép és felsőoktatásban tanított katasztrófavédelmi ismereteket adó formális képzés) létjogosultságát. A programok megítélését mutatja be a 3. ábra. Jól látható egyrészt, hogy a fenti programokkal kapcsolatban a válaszadóknak volt valamilyen véleménye. Másrészt kijelenthető, hogy a programok létjogosultsága megosztja a társadalmat. A többség mind a négy programot támogatta, ugyanakkor a 30-40-es elutasítottság sem hagyható figyelmen kívül. A támogatás mértékében voltak különbségek, a legnagyobb támogatottsága a katasztrófavédelmi formális képzésnek, míg a legkisebb támogatottsága az önkéntes tartalékos kiképzésnek volt, de összességében mind a négy kezdeményezés támogatásra talált. A megkérdezettek közül az előbbit 617 fő, míg az utóbbit 513 fő tartotta fontosnak. Emellett a fiatalok honvédelmi nevelését 576 fő, a honvédelmi gyakorlati ismereteket adó képzést pedig 572 fő támogatta. A szakpolitikai elképzelések és a társadalmi elvárások e tekintetben is találkoznak tehát.

⁵ MK: 1393/2021. (VI. 24.) Korm. határozata Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiájáról, [online], forrás: magyarkozlony.hu, [2022.02.02.]; Honvédelmi Minisztérium: 2020. évi költségvetési fejezet, [online], forrás: parlament.hu, [2022.02.02.]

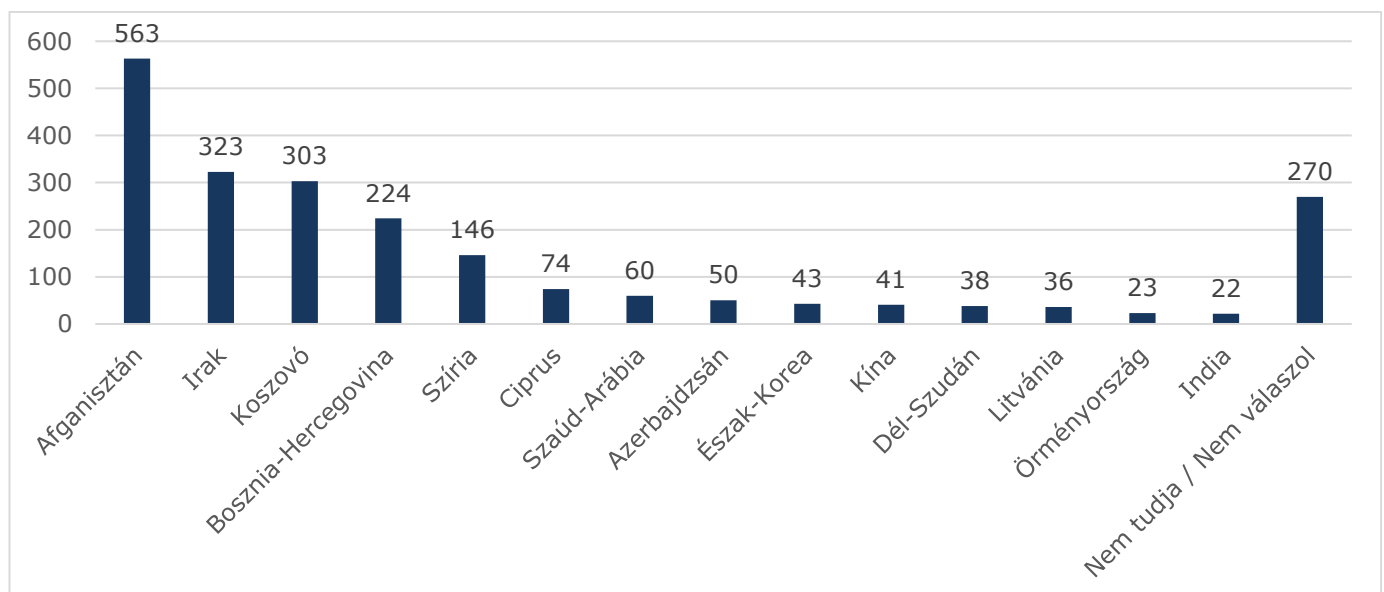
⁶ A rendelkezésre álló adatokból ugyanakkor nem tudjuk, hogy ennek mi az oka. Előfordulhat, hogy a kormányzat tisztában van az ilyen irányú lakossági igényekkel és természetesen azok alapján alakítja szakpolitikai napirendjét. Ugyanakkor az is lehetséges, hogy a lakosság helyesen ítéli meg a kormányzati elképzeléseket és azok alapján tudatosan módosítja saját várakozásait. Feltételezhetően mindkét hatás jelen van a számok mögött.

⁷ Az önkéntes tartalékos rendszert némileg leegyszerűsítő módon most ebbe a körbe soroltuk. Ennek oka, hogy az önkéntes tartalékosok tevékenysége „békeidőben” kizárólag a képességek fenntartására és fejlesztésére irányuló gyakorlatokra korlátozódik és a munkahelyükön – a civilekhez rendkívül hasonló módon – dolgoznak.

3. ábra: Szükségesnek tartja-e, hogy minden magyar állampolgár részesüljön az alábbiakban?

A kiadásokkal kapcsolatos informáltságon túl, megvizsgáltuk a magyar katonai tevékenység tartalmi elemeire vonatkozó informáltságot is. Ennek keretében arra kértük a kutatásban résztvevőket, hogy jelöljék meg azokat az országokat a felsoroltak közül, ahol ismereteik szerint katonai műveletekben vettek részt magyar katonák az elmúlt 10 év során. Az országok megoszlását mutatja be a 4. ábra. Jól érzékelhető, hogy a legtöbben az afganisztáni magyar szerepvállalásról értesültek, a missziót a válaszadók több, mint fele ismerte (563). Elég sokan hallottak az iraki (323), a koszovói (303), illetve a bosznia-hercegovinai (224) jelenlétünkről is. Néhányan pedig a kisebb, a médiafelületeken az elmúlt időszakban kevesebb figyelmet kapott hazai katonai szerepvállalással (Ciprus, Litvánia) kapcsolatban is rendelkeztek információkkal. Ugyanakkor sokan nem válaszoltak a kérdésre (270) és számos téves információval is találkozunk. Ezek közül mindenképpen érdemes kiemelni, hogy 146 válaszadó szerint magyar katonák műveletekben vettek részt Szíriában. A nem létező missziót tehát kétszer többen jelölték meg, mint az ENSZ magyar szerepvállalással megvalósuló leghosszabb békefenntartó misszióját, a ciprusit. Ezen felül tízes nagyságrendben voksoltak olyan országokra is a válaszadók (Észak-Korea, Szaúd-Arábia, India, Örményország, Dél-Szudán, Azerbajdzsán) ahol soha, vagy az utóbbi időben nem volt magyar szerepvállalás.

4. ábra: Az ismeretei alapján az alábbi országok közül melyekben vettek részt magyar katonák katonai műveletben az elmúlt 10 évben?

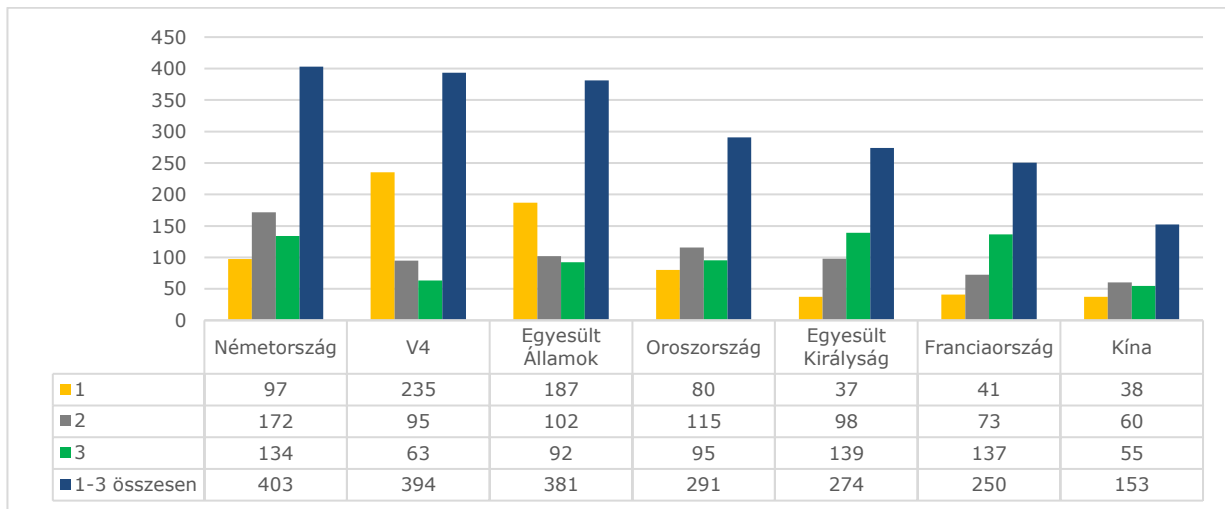
Védelmi együttműködés és szövetségi rendszerek

Kutatásunk kitért a védelem területén kialakítandó együttműködések megítélésére is. A válaszadókat arra kértük, hogy oly módon rangsorolják mely országokkal lenne célszerű Magyarországnak szoros katonai együttműködést kialakítani. Az 5.1. ábra azt illusztrálja, hogy hány válaszadó rangsorolta az egyes partnereket saját listáján az első, a második, illetve a harmadik helyre, valamint, hogy összesen hányszor került említésre az adott ország/országcsoporthoz az első három hely valamelyikén. Az 5.2. ábra pedig az egyes országokra érkezett értékítéletek megoszlását mutatja. Jól látható, hogy az összes említés alapján Németországot (404), a Visegrádi Négyeket (395), valamint az Egyesült Államokat (383) tekintik a válaszadók a legfontosabb országoknak az együttműködés szempontjából. E tekintetben azt is érdemes megemlítenünk, hogy bár mindhárom ország számos jelölést kapott, ezáltal pedig a velük való együttműködést egyaránt fontosnak ítélték meg, Oroszországot (296) megelőzte Nagy-Britanniát (274) és Franciaországot (249), ami mindenképpen figyelemre méltó. Az összes említés alapján Kína némileg elmaradt a fent megnevezett országoktól (150).

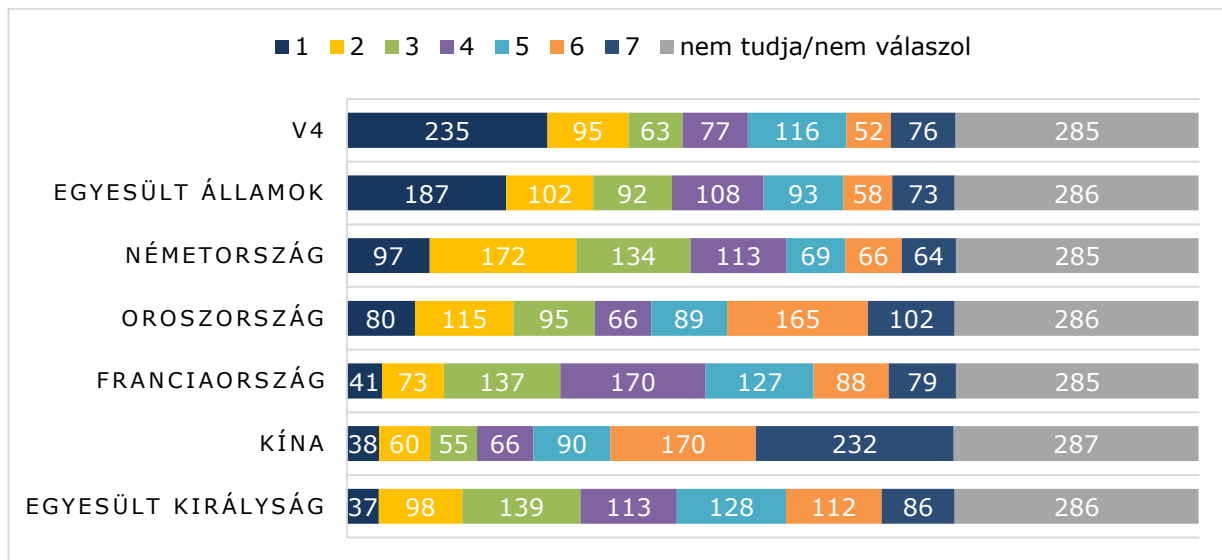
Ami a rangsorolást illeti, a legtöbb válaszadó a legfontosabb partnernek egyértelműen a visegrádi országokat és az Egyesült Államokat tekintette. Őket követte Németország, akit elsődlegesen nem a legfontosabb partnernek gondolnak, de az értékekből jól látszik, hogy az országnak mindenképpen helye van a számottevő szövetségesek között. A tekintetben hasonló a helyzet Franciaországgal és Nagy-Britanniával is, hogy bár nem elsődleges szövetségesnek tekintik őket a válaszadók, az első néhány együttműködő partner között megkérdőjelezhetetlen a szerepük. Az Oroszországgal és Kínával történő együttműködést nagyjából kiegyensúlyozott mértékben sorolták az első három hely valamelyikére, de - mint azt az összesített adatokból láthattuk - Oroszországot mintegy kétszer annyian tartották fontosnak a kooperáció szempontjából. Arra is érdemes azonban felhívni a figyelmet, hogy a legkevésbé támogatott partner is ez a két ország volt (sokan tették őket a rangsor végére is), így a megítélésük tekintetében egyfajta társadalmi polarizáltság érezhető.

A szövetségi preferenciákat aggregált mutató keretében is vizsgáltuk. Az egyes országokhoz rendelt egyedi, általunk választott súlyokat a válaszadó által adott helyezések reciprokával megszorozva, ezeket az értékeket összeadva minden válaszadóra jellemző egyedi numerikus, „orientációs” értéket kaptunk. Így az országokra vonatkozó ordinális rangsort a megkérdezettek jellemző intervallumskálává alakítottuk. Ezen skála értékeit három értékre egyszerűsítettük: „keleti”, amennyiben Kínát és/vagy Oroszországot relatíve előre sorolta, „atlantista”, amennyiben az Egyesült Államokat és/vagy Nagy-Britanniát tüntette fel elől és „európeér”, ha a V4-ek, Németország vagy Franciaország előkelőbb helyezést kapott a preferencialistán. Szükséges hangsúlyozni, hogy az ilyen mutatók önmagukban önkényesek és félrevezetőek lehetnek. Semmiképp sem értelmezhetőek úgy, hogy az általunk oda sorolt válaszadók minden körülmények között keleti, „atlantista” vagy „európeér” orientációt követnek. Viszont az ilyen mérések kiválóan alkalmasak ugyanolyan metodológiájú korábbi felvételekkel való összevetésre, időbeli elmozdulások mérésére. Mi is a 2019-es mintához képest tettünk észrevételeket.

Előjáróban fontos megjegyezni, hogy 2021-ben nagyon sokan nem válaszoltak erre a kérdésre. Míg 2019-ben 135-en tagadták meg a választ, addig 2021-ben már 287-en. A kevesebb válaszadó miatt kiváltképp figyelemre méltó, hogy a „keleti” orientáció 2021-ben abszolút értékben is tudta növelni a támogatottságát (a mi önkényes elhatárolásunk szerint 132-ről 146-ra), ami a Kínával és/vagy Oroszországgal folytatandó katonai együttműködés növekvő népszerűségéről árulkodik. A válaszadók arányával megegyezően csökkent az „atlantista” orientáció támogatottsága, miközben a legnagyobb csökkenés az általunk „európeér”-ként jelzett értéktartományban következett be.

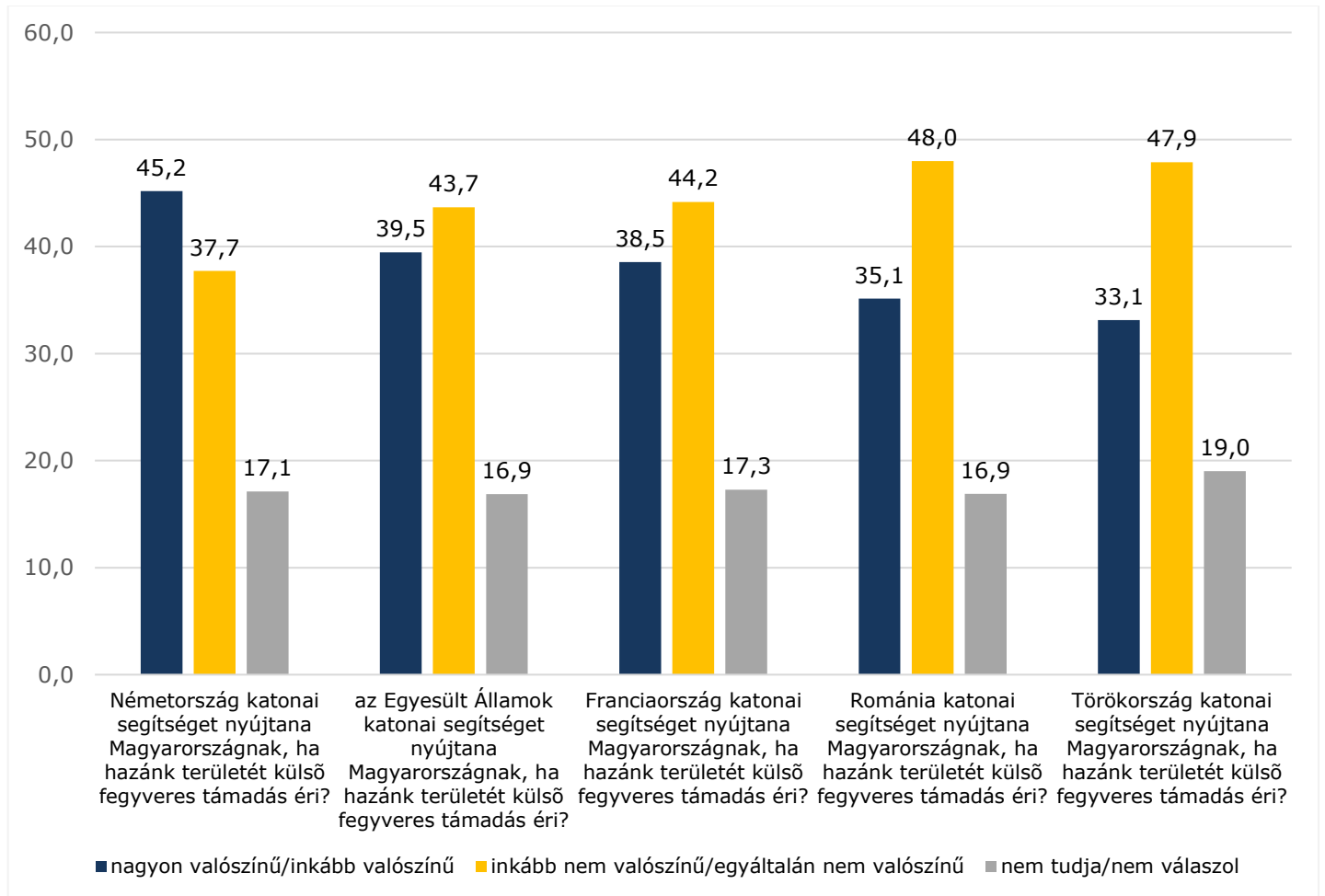
5.1. ábra: Kérem rangsorolja, mely országokkal lenne célszerű Magyarországnak szoros katonai együttműködést kialakítani? Első helyre azt az országot/országcsoporthat tegye, amellyel a legfontosabb, az utolsó helyre pedig azt, amelyre a legkevésbé fontos együttműködni! (Első három helyezés)

5.2. ábra: Kérem rangsorolja, mely országokkal lenne célszerű Magyarországnak szoros katonai együttműködést kialakítani? Első helyre azt az országot/országcsoporthat tegye, amellyel a legfontosabb, az utolsó helyre pedig azt, amelyre a legkevésbé fontos együttműködni! (Teljes rangsor)

Kutatásunkban egyaránt vizsgáltuk a szövetségeseinkkel kapcsolatban fennálló társadalmi bizalom kérdését. A Magyarországgal szövetséges országok közül leginkább Németország élvezi a magyar társadalom bizalmát a kollektív védelmi garanciák terén. Amikor ugyanis arról kérdeztük a válaszadókat, hogy véleményük szerint egy-egy adott ország katonai segítséget nyújtana-e Magyarországnak, ha hazánk területét külső fegyveres támadás érné, mint azt a 6. ábra is mutatja, csak Németország esetében vélekedett úgy a többség, hogy sor kerülne segítségnyújtásra. Ezzel szemben az Egyesült Államok, Franciaország, Törökország és Románia esetében a válaszadók többsége inkább úgy vélekedett, hogy ezek az országok nem segítenének Magyarországnak. Az általános bizalmatlanság a szövetségesek irányába nem csak magyar

sajátosság, az elmúlt évek során ugyanis több olyan közvélemény-kutatás is született, amely az európai társadalmak kollektív védelemmel kapcsolatos bizalmatlanságára mutatott rá.⁸

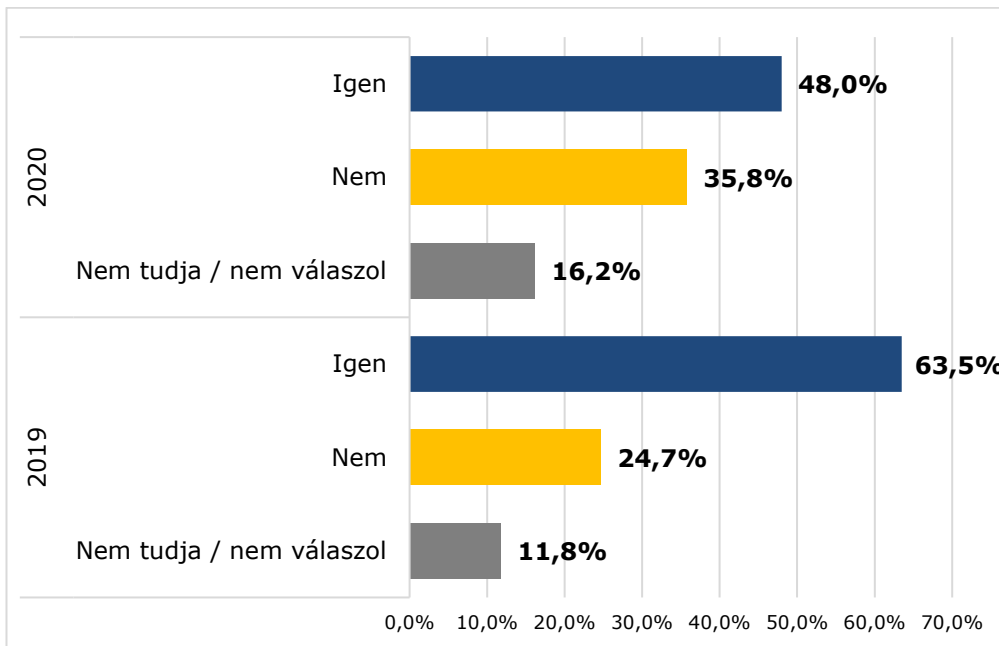

6. ábra: Mennyire tartja valószínűnek, hogy az adott ország segítséget nyújtana Magyarországnak, ha hazánk területét külső fegyveres támadás érné?⁹

Fontos látni ugyanakkor azt is, hogy a 2019-es felmérésünkhöz képest egyaránt jelentősen csökkent azon magyarok aránya, akik úgy vélekedtek, hogy Magyarországnak, illetve a Magyar Honvédségnek a NATO és EU szövetségeseink megsegítésére kellene indulnia, ha valamely országot külső támadás érné. Bár a társadalomban továbbra is többen vannak azok (48%), akik egyetértenek azzal, hogy Magyarországnak eleget kellene tennie szövetségi kötelezettségeinek egy ilyen helyzetben, mint akik elutasítanák a segítségnyújtást (36%), a változás így is jelentős. 2019-ben ugyanis még mintegy 64% támogatta a katonai segítségnyújtást és mindössze 25% ellenezte azt, ami mindenképpen negatív elmozdulást jelent az elmúlt két év alatt. Ezeket az adatokat szemlélteti a 7. ábra.

⁸ Lásd például: Pew Research Center: [NATO Seen Favorably Across Member States](https://www.pewresearch.org), [online], forrás: pewresearch.org, [2022.02.07.]

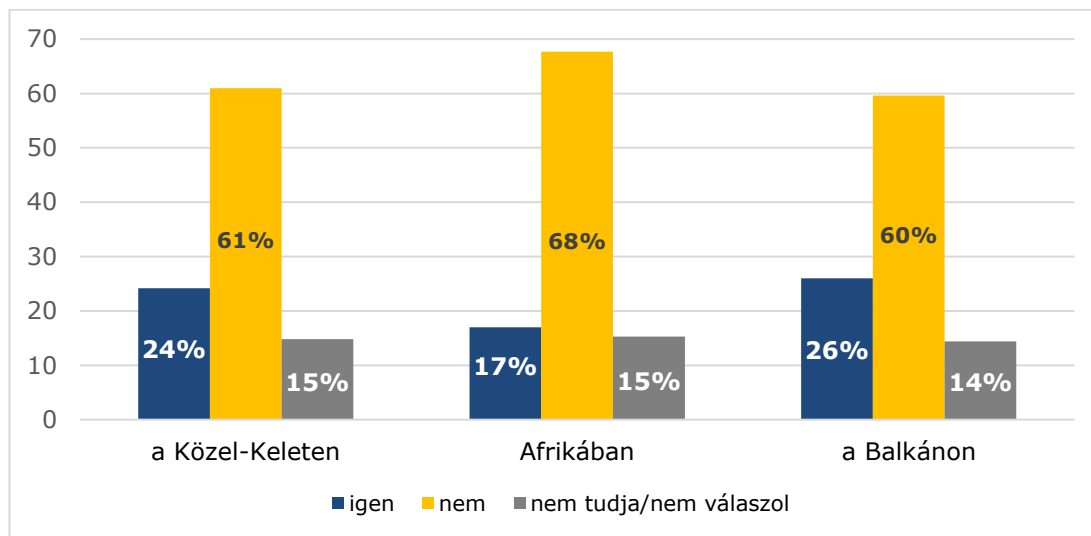
⁹ Az adatfelvétel során a válaszadók az alábbi kategóriák közül választhattak: nagyon valószínű, inkább valószínű, inkább nem valószínű, egyáltalán nem valószínű. Az adatok áttekinthetősége érdekében az adatokat csoportosítottuk.

7. ábra: Véleménye szerint Magyarországnak/a Magyar Honvédségnek az adott állam megsegítésére kellene-e indulnia, ha valamely szövetséges NATO vagy EU-tagállamot külső támadás érne?

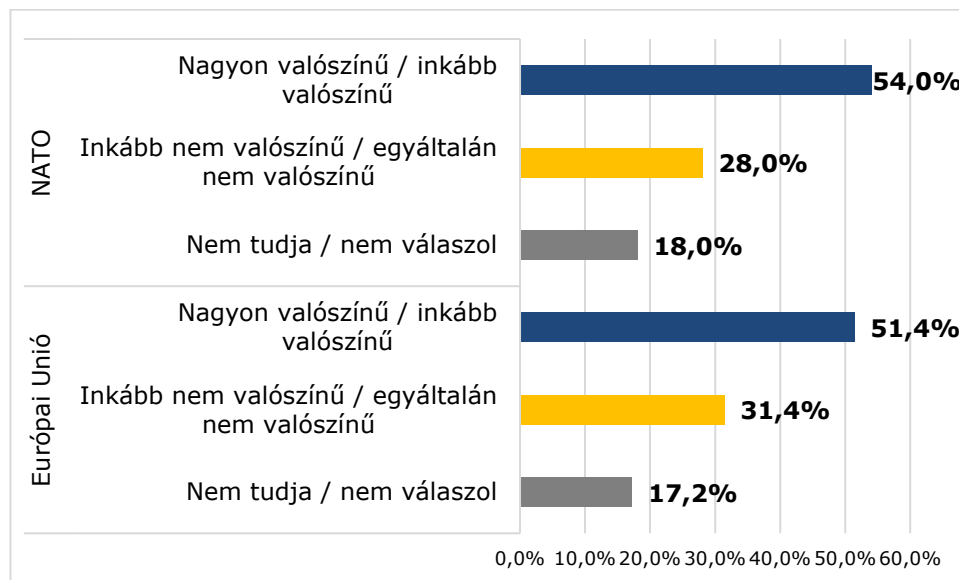
A katonai erő alkalmazásával kapcsolatos társadalmi kételkedés mutatkozik meg a lakosság hozzáállásán a Magyar Honvédség nemzetközi műveleteihez is. A válaszadók többsége ugyanis egyértelműen ellenzi, hogy a Magyar Honvédség a szövetségeseivel együtt válságkezelő, stabilizációs katonai műveletekben vegyen részt a következő évek során. Ráadásul, az adott műveletek földrajzi keretei sem igazán befolyásolják az attitűdöket, és csaknem ugyanannyian ellenzik az afrikai műveleteket (67,7%), mint a középkeleti (61%) vagy a balkáni katonai szerepvállalást (59,6%). Még a legnagyobb támogatottsággal bíró balkáni válságkezelést is mindössze a válaszadók körülbelül 26%-a támogatná. Mindez azért is érdekes, hiszen az elmúlt években a hazai politikai közbeszédben is visszatérő elem lett, hogy az egyes válságokat és az azokkal kapcsolatosan kialakuló problémákat (például a menekültek és migránsok tekintetében) helyben kell kezelni. A 8. ábrán illusztrált adataink alapján azonban azt mondhatjuk, hogy az alkalmazott kommunikációtól függetlenül, a társadalom nem támogatja az ilyen jellegű szerepvállalást. Ugyanakkor hangsúlyoznunk szükséges, hogy az eredményeket érdemes kellő óvatossággal kezelni, hiszen mint azt a korábbiakban láthattuk, a társadalom jelentős része nem kellően informált a Magyar Honvédség műveleti szerepvállalásáról. Az MH műveleti alkalmazását elutasítók magas aránya azonban érzékelteti, hogy bármely nagyobb katonai szerepvállalás komoly politikai kockázattal bírhat a közvélemény elutasító attitűdje miatt.

8. ábra: Támogatná-e, hogy Magyarország /a Magyar Honvédség a szövetségeseivel együtt válságkezelő, stabilizációs katonai műveletben vegyen részt a következő három évben az adott térségekben?

A magyarok többsége (51 és 54%) úgy gondolja, hogy Magyarország 2030-ban is tagja lesz az Európai Uniónak és a NATO-nak. A két szervezet jövőjének megítélése ugyanakkor korántsem egységes, hiszen a válaszadók körülbelül harmada úgy vélekedett, hogy hazánk 2030-ban már nem lesz tagja e szervezeteknek. Mindez annál is inkább érdekes, mert az elmúlt évek különböző közvélemény-kutatásai rendre azt mutatták, hogy a magyarok alapvetően elégedettek az ország szövetségi rendszerével.¹⁰ az adataink alapján ugyanakkor úgy tűnik, hogy a társadalom egy jelentős része inkább pesszimistán látja a magyar tagság jövőjét.

9. ábra: Mennyire tartja valószínűnek, hogy Magyarország 2030-ban még mindig az Európai Unió és a NATO tagja lesz?

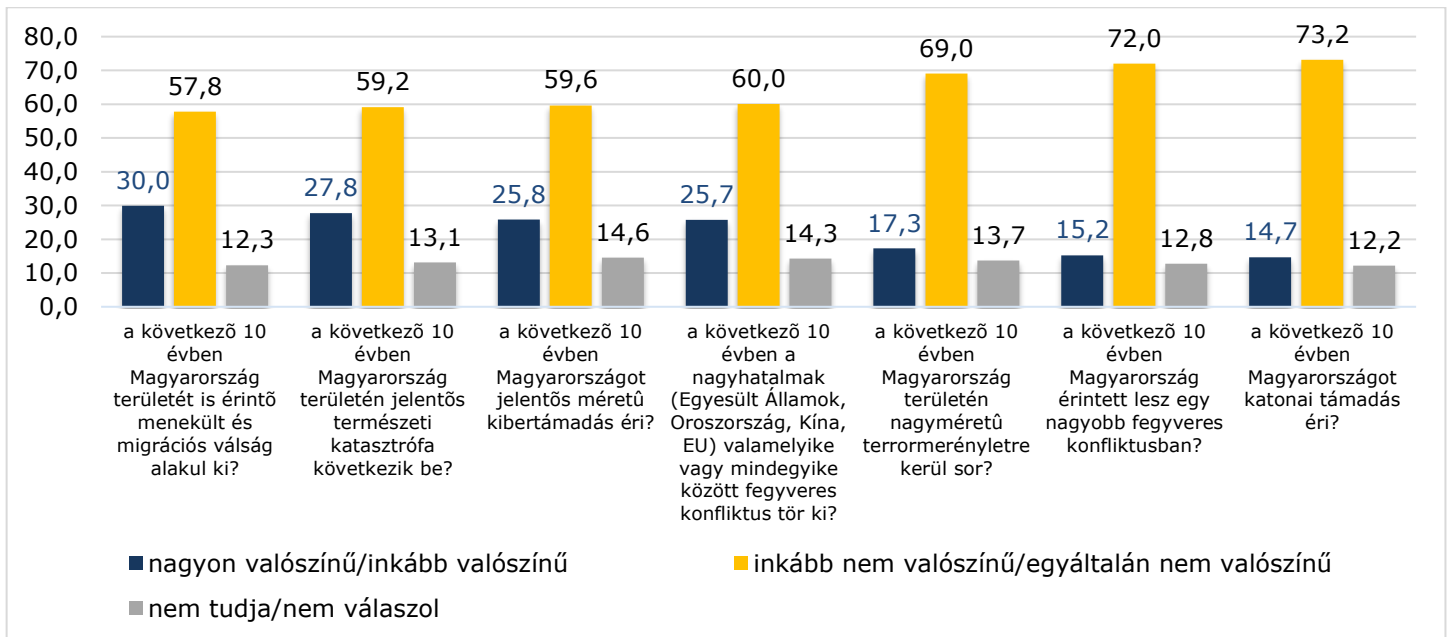
¹⁰ Európai Parlament: [Eurobarométer gyorsfelmérés](https://ec.europa.eu/eurobarometer/), [online], forrás: europa.eu, [2022.02.07.] és Nézőpont intézet: [Újabb közös pont. Minden visegrádi ország ragaszkodik a NATO-hoz](https://www.nezopont.hu/), [online], forrás: nezopont.hu, [2022.02.07.]

Szcenáriók és félelmek

Néhány, a közvéleményt érdemben foglalkoztató esemény megítélését is vizsgáltuk a kutatásunkban. Arra kértük a válaszadókat, hogy ítélik meg a 10. ábrán felsorolt események bekövetkezésének valószínűségét.¹¹ Általánosságban elmondható, hogy a magyarok többsége nem tartja valószínűnek, hogy az ország közvetlenül érintett lenne a következő évtizedben egy-egy nagy, biztonságpolitikai válsághelyzetben. Így például 73,2 és 72% azok aránya, akik szerint nem valószínű, hogy Magyarország területét közvetlen katonai támadás éri vagy, hogy Magyarország érintett lesz egy nagyobb fegyveres konfliktusban, míg velük szemben körülbelül 14,7 és 15,2% tartja valószínűnek ezek bekövetkeztét. A válaszadók 59,6%-a szerint nem valószínű, hogy a következő tíz évben Magyarországot jelentős kibertámadás éri, és 60% nem tartja valószínűnek, hogy a nagyhatalmak valamelyike között fegyveres konfliktus tör ki. Itt már ugyanakkor a válaszadók negyede valószínűnek tartja ezeket (25,8 és 25,7%).

Némiképp talán meglepőbb, hogy a konvencionális katonai fenyegetések mellett, a nem konvencionális jellegű válságok bekövetkeztét sem tartja valószínűnek a többség. Így például 69% szerint nem valószínű, hogy Magyarország területén nagyméretű terrormerényletre kerülne sor, míg 59,2 és 57,8% azoknak az aránya, akik nem tartják valószínűnek, hogy Magyarország területén jelentős természeti katasztrófa vagy menekült és migrációs válság következik be. Velük szemben 27,8 és 30% vélekedett úgy, hogy ezek bekövetkeztek inkább valószínű a következő évtizedben.

Mindez összességében inkább azt mutatja számunkra, hogy a magyarok többsége nem érzeli közvetlen fenyegetést és inkább optimistán tekint az ország biztonság- és védelempolitikai helyzetére. Napjaink romló biztonságpolitikai környezete, amelynek lenyomata egyre inkább megjelenik az ország szakpolitikai elitjének percepciójában és a stratégiai dokumentumokban, nem feltétlenül jelenik meg tehát a társadalmi percepciókban. Ez utóbbi pedig komoly akadályt jelenthet minden, biztonságpolitikával kapcsolatos politikai döntés legitímálásában a hazai közvélemény felé.

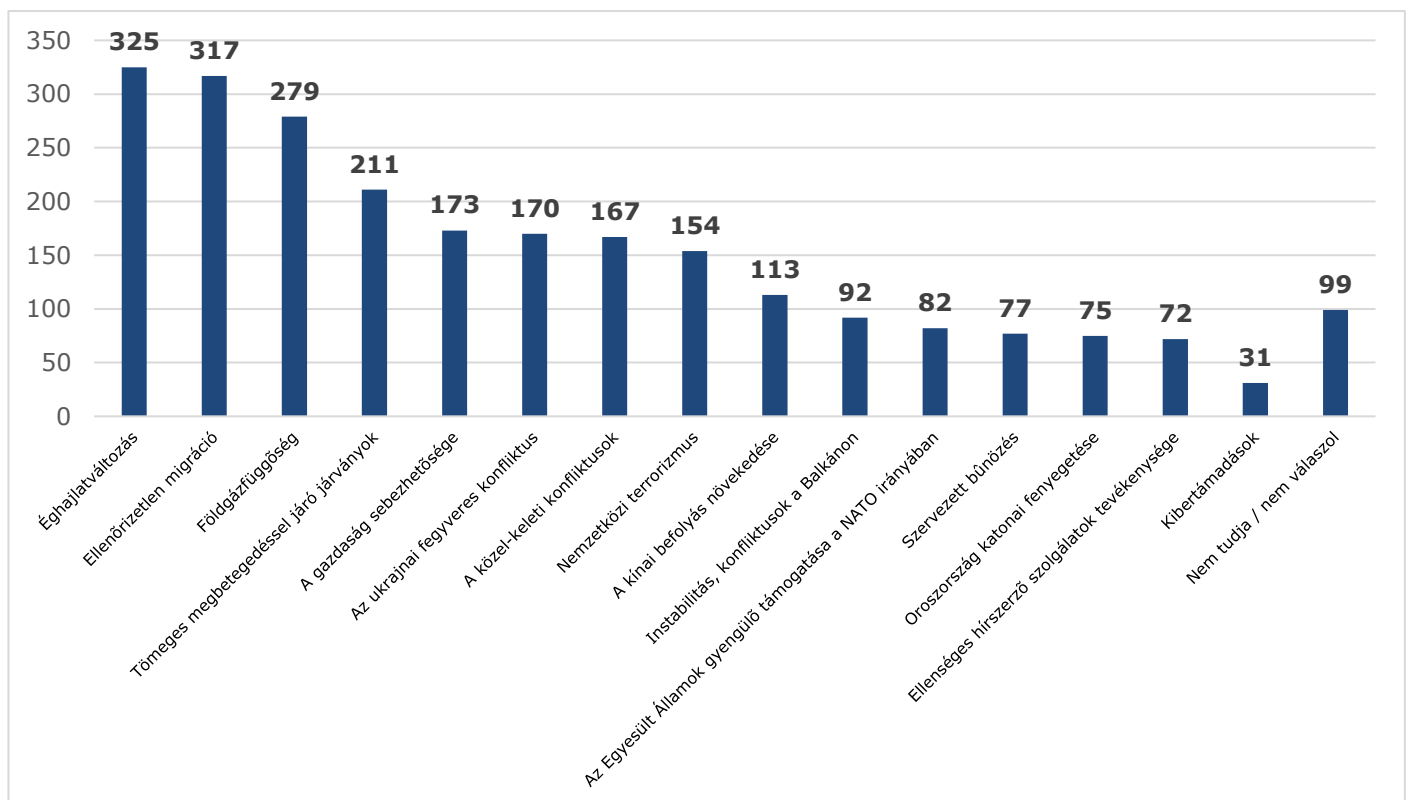

10. ábra: A következő 10 évben mennyire tartja valószínűnek Magyarországon az alábbi események bekövetkeztét?

¹¹ Az adatfelvétel során a válaszadók az alábbi kategóriák közül választhattak: nagyon valószínű, inkább valószínű, inkább nem valószínű, egyáltalán nem valószínű. Az adatok áttekinthetősége érdekében az adatokat csoportosítottuk.

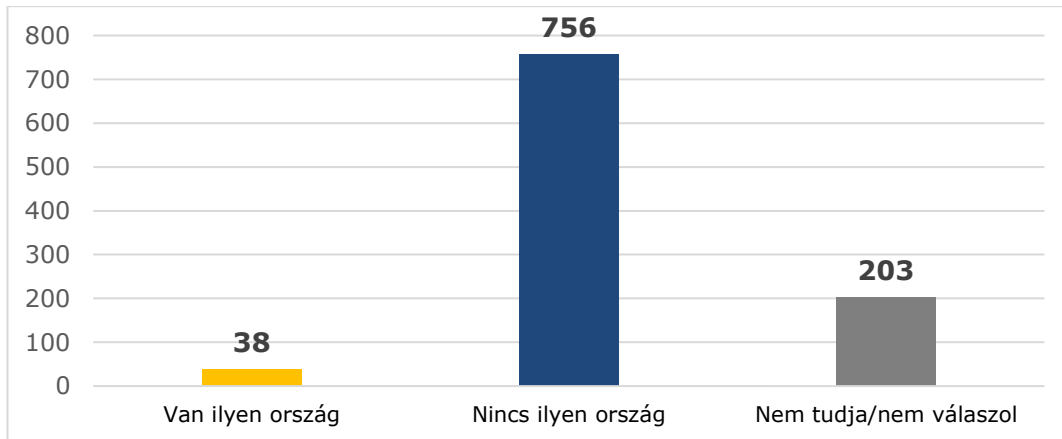
A 11. ábra a lakosság által észlelt legfontosabb fenyegetéseket mutatja. Az első öt percepcionált fenyegetés között nincs artikulált vagy a nemzetközi politikából közvetlenül érkező fenyegetés. A magyar lakosság döntő része transzcendensebb, nem-katonai, hagyományos politikai eszközökkel csak közvetetten csökkenthető kockázatoktól tart. Több, mint 300 ember jelölte meg az éghajlatváltozást és az ellenőrizetlen migrációt, mint fő veszélyforrást. Még mindig magas, 200-nál több megkérdezett jelölte meg földgázfüggőséget és a járványokat, ötödik helyen pedig a gazdasági sebezhetőség végzett. 150-nél több válaszadó tart a közel-keleti vagy az ukrajnai konfliktusoktól. Jelentősen többen félnek a kínai befolyás növekedésétől, mint az orosz katonai fenyegetéstől. Kifejezetten alacsony (a megkérdezettek kevesebb, mint 10%-a jelölte meg) a balkáni instabilitástól, az Egyesült Államoknak a NATO felé gyengülő támogatásától, az orosz katonai fenyegetéstől, a kémkedéstől, a szervezett bűnözéstől vagy a kibertűnözéstől való félelem.

Ugyanakkor jól elkülönülnek az egyes fenyegetés-percepciók képviselői. Meghatározó csoportképző választóvonal a transzcendensebb/politikai percepciók közti választás. A közel-keleti vagy az ukrajnai konfliktustól, a gyengülő USA NATO-támogatástól, illetve még részben az ellenséges hírszerzéstől való félelem markánsan együtt járnak, míg az éghajlatváltozástól rettegők is nagyobb valószínűséggel választják a földgázfüggőséget vagy a járványokat, és fordítva. Egyetlen kivétel a földgázfüggőség és a gyengülő USA támogatás közötti kapcsolat, az előbbi képviselői a legnagyobb valószínűséggel jelölték be az utóbbit is. Nagyon erős a kínai befolyástól és az orosz katonai fenyegetéstől való félelmek közti kapcsolat, előbbi a szervezett bűnözéssel és a gazdasági sebezhetőséggel, utóbbi az ukrajnai és a balkáni konfliktusokkal mutatnak még erős konvergenciát. Szintén átfednek a percepciók a nemzetközi terrorizmus-szervezett bűnözés-kibertámadások háromszögben.

11. ábra: Véleménye szerint mely tényező van jelenleg a legnagyobb negatív hatással Magyarorság biztonságára?

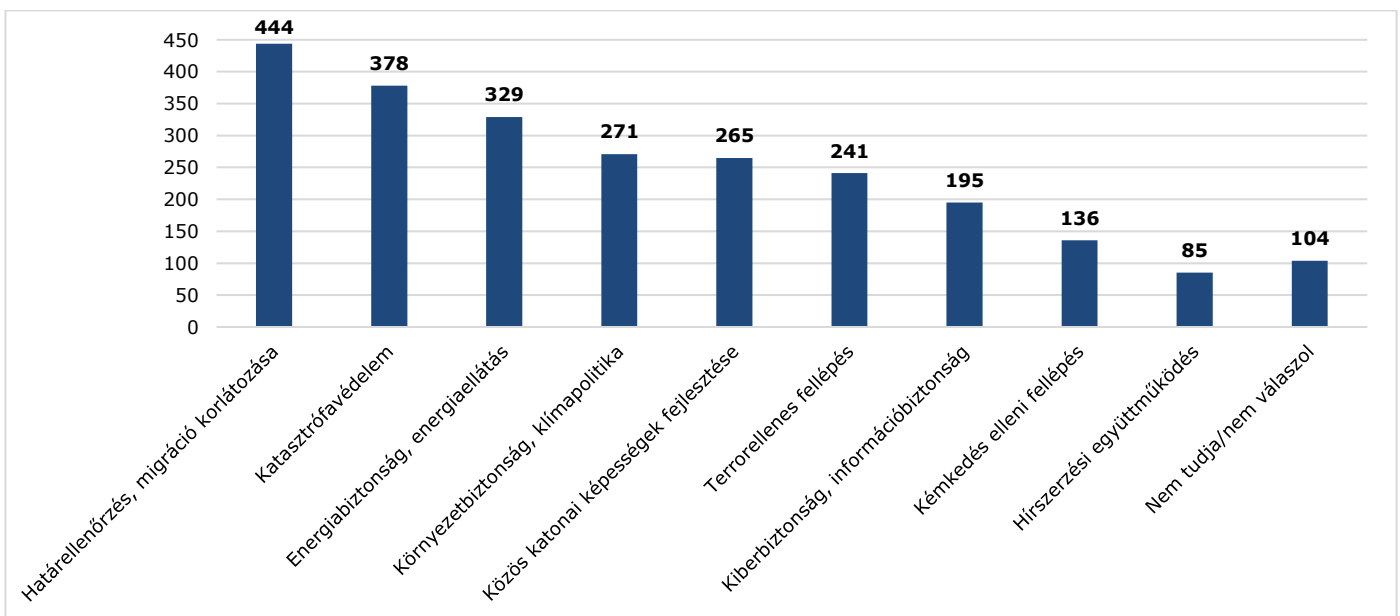
A magyar lakosság elsöprő többsége nem érzi külső katonai fenyegetést. A 12. ábrán láthatjuk, hogy közel hússzor annyian vannak, akik szerint nincs ilyen fenyegetettség, mint akik szerint van (756 versus 38). Ennek megfelelően ezen csoportok véleményeloszlása nem vizsgálható megbízhatóan, a kérdésre adott szélsőséges válaszok miatt.

12. ábra: Véleménye szerint van-e olyan ország, amely napjainkban közvetlen katonai fenyegetést jelent Magyarország számára?

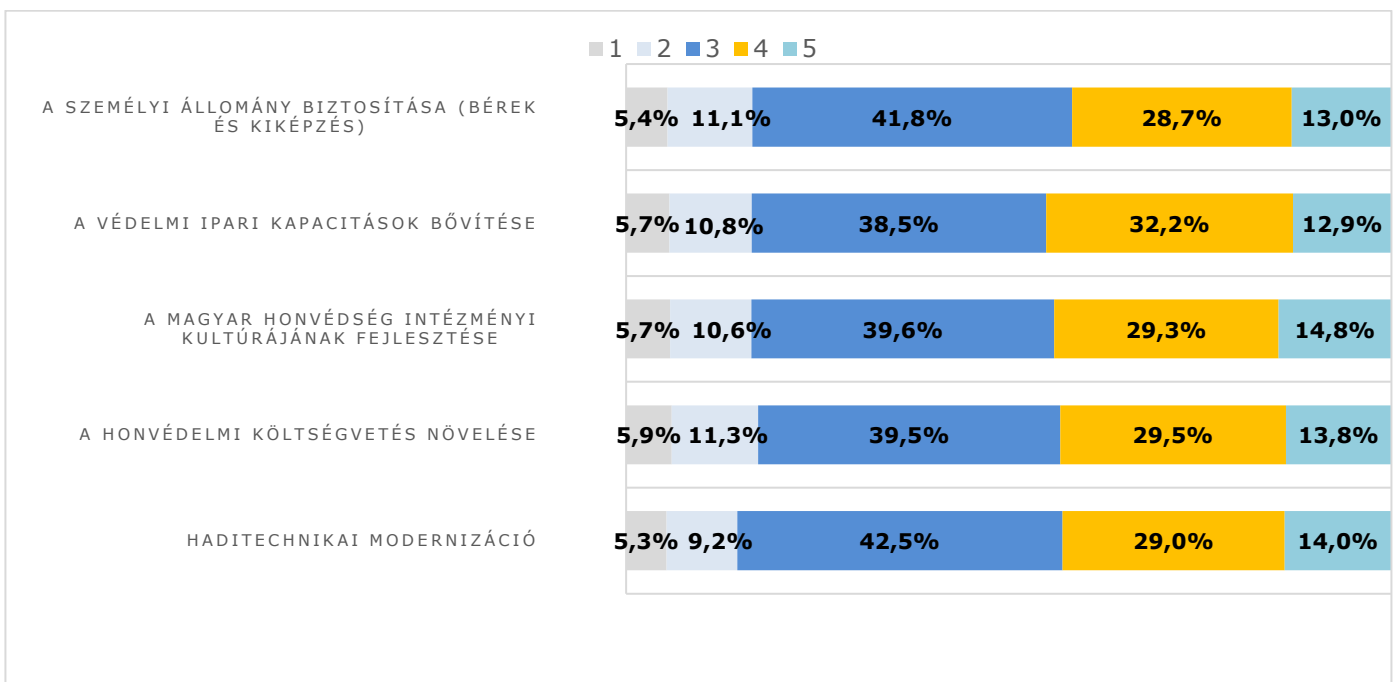
Nemzeti és nemzetközi katonai képességek

A Visegrádi Együttműködés kapcsán megfogalmazott, a 13. ábrán látható állampolgári igények az általános fenyegetettség-percepciók jó leképeződései. A válaszolni tudók közel fele jelölte meg a határvédelmet, migráció korlátozását (444), míg a katasztrófavédelem és az energiabiztonság is 300 feletti támogatót tudnak maguk mögött. Akárcsak az általános preferenciák esetében, itt is viszonylag kevesen választották a kiberbiztonságot, a kémkedés elleni fellépést vagy a hírszerzési együttműködést. Ugyanakkor az egyes célok közötti konvergencia – még ha sokkal gyengébb formában is, mint az általános fenyegetés-percepció esetében – itt is megfigyelhető. Az energiabiztonság-környezetbiztonság, illetve a kémkedés elleni fellépés-hírszerzési együttműködés szinte természetes pároknak számítanak. A közös katonai képességek fejlesztése viszonylag semleges célnak számít, érdekesség, hogy pont a katasztrófavédelemben számítanak a hadseregbe a legkevésbé a válaszadók. Összességében a V4 együttműködés kapcsán nem bontakozik ki egy meghatározó állampolgári elvárás, a felsorolt célok közötti különbségek szinte teljes egészében magyarázhatóak az általános preferenciákkal.

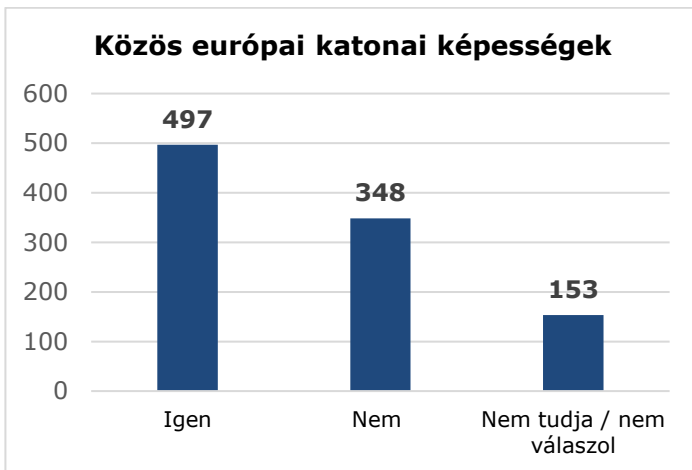
13. ábra: Ön szerint a biztonság mely területein szükséges a Visegrádi Négyeknek együttműködni az alábbiak közül?

Ami a 14. ábrán látható nemzeti katonai képességeket illeti, általánosságban elmondható, hogy a válaszadók inkább elégedettek a Zrínyi Honvédelmi és Haderőfejlesztési program különböző aspektusaival. A megkérdezetteknek kevesebb, mint 20 százaléka adott 1-es vagy 2-es értékelést a Program egyes elemeire, míg 40% körül alakul azok aránya, akik közepes mértékben tartják eredményesnek a Programot. További 43-45% értékelte a programot közepesnél eredményesebbnek (4-es és 5-ös értékelések). Az adatokból jól látszik az is, hogy a haderőfejlesztés különböző aspektusainak társadalmi megítélése között nincsenek látványos eltérések, a társadalmi attitűdök nagyságrendileg azonosak a személyi állomány, a védelmi ipari kapacitások bővítése, a Magyar Honvédség intézményi kultúrájának fejlesztése, a honvédelmi költségvetés növelése és a haditechnikai modernizáció kapcsán is. Mivel a Program egyes aspektusaival kapcsolatos válaszok eloszlása közel azonos, így feltételezhetjük, hogy a lakosságnak nincs kifinomult véleménye a Program különböző elemeiről.

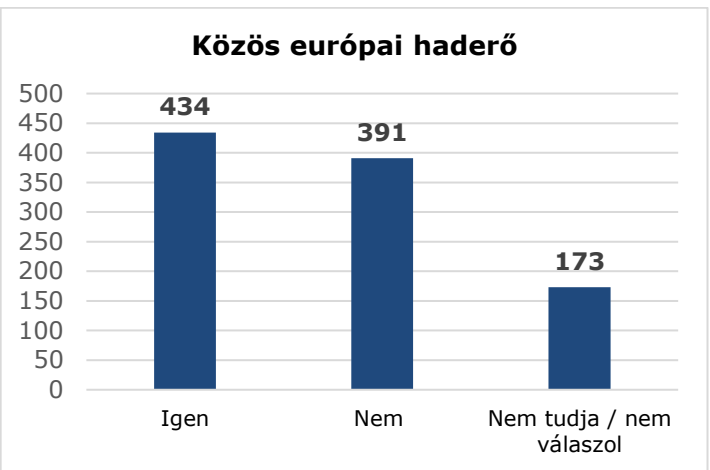

14. ábra: Ismeretei alapján mennyire tekinti eredményesnek a Zrínyi Honvédelmi és Haderőfejlesztési Programot az alábbi területeken? (1-Egyáltalán nem; 5-Teljesen)

A 15. és 16. ábrán megfigyelhetjük, hogy a megkérdezettek közel fele támogatta a közös európai katonai képességek megerősítését (497 fő), míg bő harmada ellenezte azt (348 fő). Csak mérsékelten csökkent a támogatás, ha ehhez kormányzati döntési jogköröket kellene átadnia Magyarországnak (434 igen 391 nem ellenében).

15. ábra: Véleménye szerint szükség van-e a közös európai katonai képességek megerősítésére, annak érdekében, hogy ha kell, az európai államok az Egyesült Államok támogatása nélkül is cselekedni tudjanak?

16. ábra: Szükség van-e közös európai haderő létrehozására, ha ehhez kormányzati döntési jogokat adna át Magyarország az Európai Uniónak?

Evidens és nem meglepő, hogy az európai haderőt támogatók jobban bíznak abban, hogy 2030-ban is Magyarország az Európai Unió tagja marad. Ugyanezen halmaz több katonai jellegű oktatást kíván az iskolákban és magasabb szintű kiképzést tart kívánatosnak a lakosság egészében. Szintén jellemző, hogy akiknek geopolitikai jellegű fenyegetettség-érzetük van, azok inkább támogatók (pl. a közel-keleti válságoktól való félelem korrelál európai haderő igenlésével), miközben a globális kockázatoktól tartók kevésbé egységesek – az éghajlatváltozástól tartók nagy része nem válaszolt erre a kérdésre. Ugyanakkor a kérdés kapcsán jelentkező korrelációk arra is utalnak, hogy a támogatók és ellenzők köre sem egységes, több különböző megfontolásból adhatnak ugyanolyan szavazatot a magyar állampolgárok. Nem mutatkozik szignifikáns korreláció az orientáció és az európai haderő támogatása között: utóbbiak nem bíznak jobban pl. a francia vagy német katonai támogatásban, mint az amerikaiban. A jövőre vonatkozó szkepszis szintén beszűremkedik az európai haderőt ellenző csoportba: ezen halmazban kevésbé bíznak a 2030-as magyar NATO-tagságban és valamilyen szintű külső segítségben háború esetén.

Stratégiai Védelmi Kutatóintézet

ELEMZÉSEK 2022/3

Az „SVKK Elemzések” 2003 óta a kutatóintézet munkatársainak tematikus szakpolitikai elemzéseit megjelentető időszakos kiadvány, melyben a szerzők független kutatói álláspontjukat közlik.

Az NKE Eötvös József Kutatóközpontjának Stratégiai Védelmi Kutatóintézete független szakpolitikai kutatóintézet, a kiadványaiban megjelenő elemzések, álláspontok, vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség vagy a kiadó véleményét. Az elemzésben foglalt információk, adatok, megállapítások tájékoztatás céljából készültek.

Kiadó: NKE Eötvös József Kutatóközpont Stratégiai Védelmi Kutatóintézet

Szerkesztés és tördelés:
Árva János, Csiki Varga Tamás, Tálás Péter

A kiadó elérhetősége:

1581 Budapest, Pf. 15.

Tel: 00 36 1 432-90-92

E-mail: svkk@uni-nke.hu

2019 – : NKE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4862)

2012–2019: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4862)

2011–2012: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

2007–2011: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4854)

2003–2007: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

© Szerzők, 2022